

УДК 687.01:374]:378.6-025.12

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-101>

Оксана ПАСЬКО,

orcid.org/0000-0002-0729-5521

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теоретичних дисциплін і професійної освіти

Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

(Київ, Україна) byslenkoo@ukr.net

Світлана ДОНЧЕНКО,

orcid.org/0000-0001-8992-2252

кандидат технічних наук, доцент кафедри дизайну

Київського національного університету технологій та дизайну

(Київ, Україна) donchenko@ukr.net

ЗДІЙСНЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ЗВ'ЯЗКУ КОМПОЗИЦІЇ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

У статті розглянуто особливості авторської методики педагогічного експерименту здійснення міждисциплінарного зв'язку композиції та кольорознавства в процесі підготовки майбутніх дизайнерів. Доведено, що ефективність такого впровадження в Київському національному університеті технологій та дизайну забезпечується міждисциплінарним синтезом професійно орієнтованих знань. Успішність конкурсної діяльності студентів самостійно розробляти проектну ідею, засновану на концептуальному творчому підході з метою вирішення дизайнерського завдання.

Самореалізація та стимулювання мета зростання творчого потенціалу у процесі підготовки майбутніх дизайнерів; підвищення професійної майстерності і кваліфікації дизайнера; поширення передового професійного досвіду.

Запропоновано креативно-ціннісні технології розглянуті як технології, засновані на креативно-ціннісному механізмі, що передбачають розвиток творчих здібностей студентів на основі їх ціннісного ставлення до навчання, та інтегрованого вивчення спеціальних дисциплін. Використано метод портфоліо у формуванні готовності майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного зв'язку.

Реалізовано стратегії коучингу, пріоритет особистісної активності й індивідуального креативного мислення. У межах дослідження використано коучинг-стратегії спрямовувалося на реалізацію аксіологічного потенціалу студентів.

Активізовано ресурси здатності майбутніх дизайнерів для вирішення творчих завдань. Використано креативні та новітні технології у підготовці майбутніх фахівців дизайну (креативний дизайн, конкурсна технологія, портфоліо, спілкування, виступ).

Забезпечено на відмінну від звичної логічної послідовності освітнього процесу: не від теорії – до практики, а від формування нового досвіду – від практики до його теоретичного осмислення.

Ключові слова: *міждисциплінарний зв'язок, дизайнерська освіта, дизайнер, майбутні фахівці з дизайну.*

Oksana PASKO,

orcid.org/0000-0002-0729-5521

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor of Theoretical Disciplines and Vocational Education

Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts Mikhail Boychuk Art and Design

(Kyiv, Ukraine) byslenkoo@ukr.net

Svetlana DONCHENKO,

orcid.org/0000-0001-8992-2252

Candidate of Technical Sciences,

Associate Professor at the Department of Design

Kyiv National University of Technology and Design

(Kyiv, Ukraine) donchenko@ukr.net

IMPLEMENTATION OF THE INTERDISCIPLINARY RELATIONSHIP OF THE COMPOSITION AND COLOR SCIENCES IN THE PROCESS OF PREPARING FUTURE DESIGNERS

The article considers the peculiarities of the author's method of pedagogical experiment of interdisciplinary connection of composition and color science in the process of training future designers. It is proved that the effectiveness of such

implementation at the Kyiv National University of Technology and Design is ensured by the interdisciplinary synthesis of professionally oriented knowledge. Success of students' competitive activity to independently develop a project idea based on a conceptual creative approach to solve a design problem.

Self-realization and stimulation of the purpose of growth of creative potential in the course of preparation of future designers; improving the professional skills and qualifications of the designer; dissemination of advanced professional experience.

The proposed creative and value technologies are considered as technologies based on the creative and value mechanism, which provides for the development of creative abilities of students based on their values to learning, and integrated study of special disciplines.

The portfolio method was used to build the readiness of future designers on the basis of interdisciplinary communication.

Coaching strategies, priority of personal activity and individual creative thinking are implemented. The research used coaching strategies aimed at realizing the axiological potential of students.

The resources of the ability of future designers to solve creative tasks have been activated. Creative and latest technologies were used in the training of future design specialists (creative design, competitive technology, portfolio, communication, performance).

It is provided in a different from the usual logical sequence of the educational process: not from theory - to practice, but from the formation of new experience - from practice to its theoretical understanding.

Key words: interdisciplinary connection, design education, designer, future design specialists.

Постановка проблеми. Звернення до проблеми підготовки майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного підходу з дисциплін «Композиції» та «Кольорознавства» зумовлено зміною освітніх пріоритетів: значущим стає не набуття готового знання, а власна ініціатива студентів у відкритті знання, зміст якого все більше набуває міждисциплінарного характеру. У цьому контексті глибокого аналізу потребує змістовно-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх дизайнерів, розробки процесуального аспекту реалізації міждисциплінарного зв'язку.

Аналіз досліджень. Теоретичні дослідження та експерименти з опорою на міждисциплінарність здійснювались наступними науковцями: Н. Дячок (Дячок Н. В., 2017: 91–94), Т. Коваль (Коваль Т. І., 2017.: 31–35), А. Колот (Колот А. М., 2014.: 76–83), В. Круглик (Круглик В. С., 2017.: 46–51). Серед вчених, які досліджували особливості фахової діяльності, професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу, назвемо наступних: І. Єременко (Єременко І. І., 2009: 46–55), І. Продан (Продан І. В., 2013), Л. Саприкіна (Саприкіна Л. В., 2016).

Проте проблема у підготовці майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного зв'язку й до сьогодні залишається невирішеною в теоретичному й методичному аспектах.

Мета статті. Дослідження, обґрунтування та експериментальне підтвердження доцільності реалізації міждисциплінарного зв'язку в процесі підготовки майбутніх дизайнерів.

Виклад основного матеріалу. Однією з баз педагогічного експерименту щодо реалізації міждисциплінарного зв'язку в процесі підготовки майбутніх дизайнерів у Київському національному університеті технологій та дизайну. Експеримент проводився за авторською методикою, що передбачала такі особливості:

1) спрямованість освітнього процесу не лише під час навчання, а й в подальшій життєдіяльності;

2) формування змісту обраних для експериментального дослідження дисциплін на основі внутрішньо-дисциплінарних і міждисциплінарних зв'язків;

3) формування мотивації майбутніх дизайнерів до навчання шляхом залучення до цілей, змісту і процесу освоєння дисциплін, цінностей майбутньої професії у сфері дизайну;

4) сприяння отриманню студентами досвіду у сфері вирішення інтегрованих дизайнерських завдань на основі внутрішньо-дисциплінарних та міждисциплінарних зв'язків, їх синтез і практичне застосування в типових і нетипових ситуаціях під час аудиторної та поза аудиторної діяльності.

У межах вивчення дисциплін «Дизайн-проекування», «Дизайн матеріалів та аксесуарів», «Композиція», «Кольорознавство» організація освітнього процесу студентів здійснювалася з виокремленням ключових питань, з якими студенти можуть зіткнутися у професійній діяльності, та навколо яких згруповано весь програмний зміст із зазначених дисциплін. Це дало можливість системно підходити до організації всієї навчальної діяльності студентів у процесі навчання.

Результати дослідження. Процес міждисциплінарного зв'язку професійно зорієнтованих знань на основі актуалізації самоосвітньої діяльності майбутніх дизайнерів опирався на дисципліни «Дизайн-проекування», «Композиція», «Кольорознавство». Творчі проекти та вправи, які використовувалися в освітньому процесі зі студентами, давали змогу майбутнім дизайнерам вільно володіти прийомами композиційного формування площини аркуша і розвивати здатність множинних графічних імпровізацій на задані теми. До

того ж, навчали самостійно орієнтуватися в існуючих композиційних рішеннях, відчуття кольору, стилях і застосовувати їх в подальшій роботі над проєктуванням дизайн-об'єкта.

В освітній процес розроблений і впроваджений «Альбом практичних зразків» для дизайнерів, який використовувався і поповнювався на кожному етапі професійного навчання (у подальшому – на основі міждисциплінарної інтеграції з дисциплін «Композиція», «Кольорознавство», «Дизайн-проєктування» тощо). Мета зазначеного проєкту полягала в необхідності підготовки огляду сучасних тенденцій, а також у розгляді всієї отриманої інформації з метою розробки на цій базі творчих проєктів, які будуть відрізнятися від інших стилем виконання творів від майбутнього дизайнера, а також його поглядом на світ і відповідати загальному духу часу. Це забезпечувало відмінну від звичної логіку освітнього процесу: не від теорії – до практики, а від практики – до його теоретичного осмислення.

Ще одним з ефективних способів підвищення інтересу, мотивації з метою підготовки майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного зв'язку в ЗВО та майбутній професійній діяльності загалом була технологія «майстер-клас» і «творча майстерня». Основними завданнями майстер-класу було створення умов для професійного спілкування, самореалізації та стимулювання з метою зростання творчого потенціалу майбутніх фахівців; підвищення професійної майстерності і кваліфікації учасників; поширення передового професійного досвіду. Майстер-клас як особлива форма набуття практичних навичок використовувалася у проведенні аудиторних занять та в поза аудиторній роботі.

На практичних заняттях з дисципліни «Дизайн-проєктування», студенти займалися проєктуванням і композицією в кольорі дизайн-об'єкту: вивчали особливості форми, колірне рішення, варіанти декоративного оздоблення.

Таке ситуаційне моделювання давало змогу активізувати різні чинники: інтегровані теоретичні знання з дисципліни, практичний досвід студентів, їх здатність самостійно формулювати творчі думки, ідеї, пропозиції, вміння вислухати альтернативну позицію й аргументовано висловити власну. За допомогою ситуаційного навчання студенти мали можливість виявити й удосконалити аналітичні та оціночні навички, навчитися працювати в команді, застосовувати на практиці

міждисциплінарний теоретичний матеріал. Використання ситуаційного навчання у формуванні готовності майбутніх дизайнерів на засадах міждисциплінарного зв'язку.

Оскільки майстер-класи проводилися регулярно з постійними учасниками (майбутніми дизайнерами), то ця форма переростала у *творчу майстерню*. У її межах організовувався розвиваючий творчий простір, який давав змогу учасникам у процесі групового пошуку досягати певного результату, осмислення цінностей, важливих для їх подальшого професійного та особистого життя. Майстерня як технологія реалізовувалася за правилами інтерактивної взаємодії на основі наявності інноваційного міждисциплінарного знання, імпровізації, поєднання умовного і реального планів дій, освоєння алгоритмічних «кроків» і блоків структур згідно з різноманітними техніками і прийомами. Ухвалення готових зразків, як правило, не заохочувалося, а для того, щоб щось демонструвати перед аудиторією, студентам необхідно було здійснити самопідготовку, виконати спеціальні завдання, спланувати майбутню презентацію з композиційним рішенням у кольорі.

У таких умовах формувалося професійне дизайн-мислення майбутніх дизайнерів, тобто здатність до креативності, образного, художньо-творчого мислення, системності, інноваційності. Розглянуті аспекти підкреслювали наявність міждисциплінарних основ у процесі навчання майбутніх дизайнерів. Відзначимо, що у вирішенні творчого проєктного завдання на основі прихованої композиційної логіки, художньо-творчого мислення та виявлення індивідуальної картини світу як засобу художньої організації простору дизайн-об'єкта студенти працювали з різними джерелами пошуку інформації аналогових рядів, яке забезпечувало міждисциплінарність їхньої освіти.

Висновки. Отримані результати свідчать, що здійснення міждисциплінарного зв'язку композиції та кольорознавства в процесі підготовки майбутніх дизайнерів буде ефективним, якщо в умовах навчального закладу забезпечується міждисциплінарний синтез професійно зорієнтованих знань; здійснюються коучинг-стратегії як умова ефективної взаємодії викладача та студента (майстер-клас, творчі майстерні); використовуються креативно-ціннісні технології у процесі підготовки майбутніх дизайнерів (творче проєктування, конкурсна технологія, портфоліо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дячок Н. В. Міждисциплінарність як пріоритетний вектор професійної педагогіки. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017. № 27. С. 91–94.

2. Єременко І. І. Активізація креативного мислення студентів –дизайнерів одягу. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2009. № 1. С. 46–55.
3. Коваль Т. І. Міждисциплінарний контекст педагогічної підготовки магістра – майбутнього вчителя-філолога в умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017. № 27. С. 31–35.
4. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. № 1–2. С. 76–83.
5. Круглик В. С. Міждисциплінарний підхід у професійній підготовці майбутніх програмістів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017. № 27. С. 46–51.
6. Продан І. В. Формування професійної культури майбутніх дизайнерів одягу в процесі самостійної роботи у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2013. 20 с.
7. Саприкіна Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу у процесі вивчення фахових дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кременчук, 2016. 22 с.

REFERENCES

1. Diachok N. V. (2017) Mizhdystsyplinarnist yak priorytetnyi vektor profesiinoy pedahohiky. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika [Interdisciplinarity as a priority vector of professional pedagogy. Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy]. № 27, S. 91–94. [in Ukrainian].
2. Yeremenko I. I. (2009) Aktyvizatsiia kreatyvnoho myslennia studentiv–dyzaineriv odiahu. Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura [Activation of creative thinking of students-fashion designers. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art history. Architecture], № 1. S 46–55. [in Ukrainian].
3. Koval T. I. (2017) Mizhdystsyplinarnyi kontekst pedahohichnoi pidhotovky mahistra – maibutnoho vchytelia-filoloha v umovakh strimkoho rozvytku informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika [Interdisciplinary context of pedagogical training of a master – future teacher of philology in the conditions of rapid development of information and communication technologies. Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy]. № 27. S 31–35. [in Ukrainian].
4. Kolot A. M. (2014) Mizhdystsyplinarnyi pidkhid yak dominanta rozvytku ekonomichnoi nauky ta osvithoi diialnosti. Sotsialna ekonomika [Interdisciplinary approach as a dominant development of economic science and educational activities. Social economy]. № 1–2. S 76–83. [in Ukrainian].
5. Kruhlyk V. S. (2017) Mizhdystsyplinarnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh prohramistiv. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika [Interdisciplinary approach in the training of future programmers. Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy] № 27. S. 46–51. [in Ukrainian].
6. Prodan I. V. (2013) Formuvannia profesiinoy kultury maibutnikh dyzaineriv odiahu v protsesi samostiinoy roboty u vyshchyykh navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 [Formation of professional culture of future fashion designers in the process of independent work in higher educational institutions: author's ref. dis. ... cand. ped. Science: 13.00.04]. Lugansk. 20 s. [in Ukrainian].
7. Saprykina L. V. (2016) Formuvannia profesiinoy kompetentnosti maibutnikh dyzaineriv odiahu u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 [Formation of professional competence of future fashion designers in the process of studying professional disciplines: author's ref. dis. ... cand. ped. Science: 13.00.04]. Kremenchuk. 22s. [in Ukrainian].